

מבט מקצועי ממיטת האשפוז – כשאחות הנשמה מתאשפזת בעצמה

מאת: תמר קזולה-חלבי ועפרה רענן

הקשיבה וכתבה: בת-עמי מלניק

עפרה רענן – יו"ר הצמותה לקידום סיוע קרדיאלי וטיפול נמרץ מישראל:

תמר קזולה-חלבי, חברה וקולגה שלי, עברה התקף אסטמה קשה ביותר וחווה טראומה לא רק כמושפזת רגילה אלא כאשת מקצוע. הבנתה ותחושותיה פותחות צוהר אל העולם שבדרך כלל נעלם מעיני המטפלים בטיפול נמרץ ומהצוות הרפואי בכללו.

תמר (45), אחות אחראית במערך ההנשמה בחדר מיון בבית החולים פוריה שבטבריה, בעלת הכשרה כטכנאית הנשמה, וחברה בעמותה לקידום סיעוד קרדיאלי וטיפול נמרץ בישראל. בעלה יוסי, פרמדיק ומנחה, משתייך לצוות המוטס במסוק של מד"א בצפון הארץ. הם הורים לשלושה ילדים ומתגוררים בכפר תבור שבגליל.

תמר קזולה – חלבי:

תכננו לחגוג את ראש השנה תשע"ה אצל אחי ומשפחתו במודיעין. נסענו בשתי מכוניות למרכז הארץ כי היינו אמורים לחזור לעבודתנו במשמרות שונות אחרי החג.

בלילה שבין 25 ל-26 בספטמבר 2014 השתעלתי כל הלילה. שיעול יבש וכואב והרגשתי שאני לא מצליחה להכניס אוויר לריאות. כשהתעוררנו בבוקר ויוסי ראה את מצבי, הוא רץ למכוניתו והביא בלון חמצן, אינהלציה ותרופות. הוא הכניס לי מיד עירווי, נתן לי סטרואידים בווריד, האזין לריאות ואמר ששומעים קצת חרחורים בצד ימין.

הצעתי לו שניסע ל"טרם". האחות שקיבלה אותנו שם הסכימה לתת לי רק ונטולין. "לא באתי לכאן בשביל ונטולין אני צריכה סטרואידים!" אמרתי לה. היא ראתה שאני ויוסי מבינים עניין. בוצע צילום חזה, קיבלתי אינהלציה עם סטרואידים וחזרנו הביתה. הרגשתי שאין שיפור במצב אך שכנעתי את יוסי לנסוע למשמרת שלו בצפון. הוא השאיר לידי בלון חמצן, אינהלציה, מוניטור ואדרנלין ויצא לדרך. נרדמתי לזמן קצר וכשהתעוררתי הרגשתי שאני לא יכולה לנשום. התקשרתי ליוסי אך לא יכולתי לדבר. הוא הודיע לי חד וחלק: "אני חוזר, מזמין אמבולנס ואת מתפנה לבית חולים."

שמתי עליי פאלס אוקסימטר, הסתכלתי בו וראיתי שהתוצאות גרועות: 80 ו-148. דופק מאוד גבוה וחמצן מאוד נמוך. חשבתי שאולי מדדתי לא נכון והמכשיר מטעה. החלפתי אצבע וראיתי שהתוצאות אינן משתנות.

האמבולנס הגיע. יוסי היה כל הזמן בקשר עם הפרמדיקים והורה להם מה לעשות: "היא עקשנית. אל תקשיבו לה. תנו לה מגנזיום ותפנו אותה דחוף לבית חולים. הפרמדיק חיבר לי עירווי תוך ורידי של מגנזיום והורה לנהג להביא את האלונקה." אבל יש פה מדרגות בכניסה. "אמר הנהג.

"עזבו, אני אלך ברגל לאמבולנס." אמרתי.

אביתר בני בכה והתייפח: "אני רוצה לבוא איתך. לא רוצה שתלכי." נפרדתי מהילד החמוד שלי, הוא נשאר עם אחותי ואני יצאתי. ההליכה החמירה מצבי. כשעליתי לאמבולנס ראיתי במוניטור שהסטורציה שלי ירדה עוד יותר בגלל המאמץ.

צפורה:

זה אופייני לאנשי צוות רפואי, הם לא רוצים להטריד את הקולגות שלהם. תמר הייתה בין מקימי מערך ההנשמה בשיבא, היא מדריכה רופאים ואחיות בתחום ההנשמה. היא אשת מקצוע מעולה. אבל באותו רגע היא לא רוצה להטריח.

באמבולנס הדוהר לבילינסון

תמר:

הפרמדיק באמבולנס ניסה להרגיע אותי: "את צריכה להירגע קצת. את בסטרס." יוסי המשיך לדבר איתם בקשר: "מה המצב שלה? היא יציבה?" והפרמדיק ענה: "היא יציבה קצת טכיקרדית 148 – 150". כעבור כמה שניות יוסי שאל: "אתם תספיקו להגיע?" אמרתי לעצמי: מה זה תספיקו להגיע? למה שאני לא אספיק להגיע? אני מסתכלת על השלטים לאורך הדרך. וואו איזה דרך ארוכה.

כשהגענו לבילינסון הייתי במצב קשה יותר. הפרמדיק אמר לצוות: "היא עם דופק 156". בינתיים בעלי יוסי הגיע וגם רופא צעיר ולא מנוסה במיוחד: "יש לה דופק מהיר בגלל האינהלציות המרובות שהיא קיבלה," הוא אמר.

"היא קיבלה רק ארבע אינהלציות מהבוקר. זה לא אמור לעשות טכיקרדיה כזאת." יוסי ענה לו.

"היא קיבלה סטוראידים, מגנזיום ואדרנלין. נסדר לה פנימית." אמר הרופא.

"תסלח לי מאוד!" אמר לו יוסי, "אתה לא מבין את חומרת המצב. זה לא מצב לפנימית. היא צריכה טיפול נמרץ."

הרופא השתכנע. יוסי נכנס אליי לחדר ואמרתי לו שקשה לי עם החמצן. יוסי חזר לרופא וביקש שיחברו אותי לביפאפ. ביפאפ זה ה"בייבי" שלי, זה תחום המומחיות שלי. אני מלמדת אחיות ורופאים להשתמש במכשיר הזה. דיברתי על הביפאפ כל כך הרבה שיוסי שמע עליו כמעט כל יום.

הפעם הרופא התעצבן: "אני יודע שאתם אנשי מקצוע, שאתה פרמדיק והיא אחות, אבל אנחנו לא במצב הזה בכלל. היא לא צריכה ביפאפ."

יוסי סיפר לי שבאותו רגע הוא הרגיש שהקרקע נשמטת מתחת לרגליו. הוא ניגש אל הרופא, הניח את ידו על כתפו וכמעט התחנן: "אני מבקש ממך, תכבד את הבקשה שלנו, תחבר אותה עכשיו לביפאפ." הוא פנה אליי ושאל: "תמי, נכון?" הנהנתי בראשי.

הרופא נעתר: "טוב, אני אזרום אתכם." הביאו את המכשיר אך בהתחלה הצוות לא הצליח להתקין אותו. סובבתי את המכשיר אליי והסברתי להם איפה לוחצים ואיך מעלים לחץ בהדרגה. המכשיר הותקן, עשיתי ניסיון לנשימה אבל לא הצלחתי. הגבתי במצב שנקרא בשפה המקצועית: Silent chest - חזה שקט, אין תוצאות. הצוות הרפואי מסביבי ניסה לעזור לי, משכו את המסכה וכאב לי. אמרתי להם: "לא ככה!" סידרתי את המסכה הרמטית על הפנים. אמרתי ליוסי: "אין חמצן."

יוסי אמר להם מיד: "רגע רגע, היא אומרת שאין חמצן." האחיות לא התרגשו: "היא יכולה להירגע. המכשיר עובד. היא תירגע והכל יהיה בסדר." בשלב הזה כבר לא יכולתי לדבר. תפסתי ביד את סט האביזרים ונתתי מכה על המיטה, ממש כמו החולים. יוסי הבין מיד. "היא אומרת שאין חמצן." הוא כמעט צעק הפעם. האחות אמרה: "טוב, אני אבדוק." בדקה ובאמת המכשיר לא היה מחובר לחמצן. "איפה אני מתקנת את החמצן?" היא שאלה והראיתי לה. עכשיו הרגשתי שהחמצן מגיע. סימנתי ליוסי שעכשיו הכל בסדר ושאני רוצה לכתוב. הוא הביא לי דף וכתבתי עליו: דוקטור סגל. עם דוקטור ערן סגל, מנהל המערך להרדמה ולטיפול נמרץ ב"אסותא", עבדתי בעבר בתל השומר. יוסי שאל: "את רוצה שדוקטור סגל יהיה בתמונה?" הנהנתי כן. "אל תדאגי אני אטפל בזה." ד"ר סגל היה בחופשה בצפון הארץ אבל הבטיח לבוא. הגיעה רופאה מטיפול נמרץ, אמרה שתמונת הגזים לא נוראית אבל יש סימני התעייפות לכן הוחלט לאשפז אותי אצלם והיא תלווה אותי לשם. שאלתי אם היא תחבר אותי להליום. "כן" ענתה הרופאה, "נעלה ליחידה ואני אחבר אותך." דבריה הרגיעו אותי. אבל יוסי לא היה רגוע. הוא יצא שוב לתחנת האחות ואמר לה שאני אמנם לא מתלוננת אבל אני לא בסדר. האחות נכנסה לחדר והודיעה שיוצאים לטיפול נמרץ. התחלנו לצאת, הצוות התחיל לגלגל את המיטה. פתאום הרגשתי הרעה. הרמתי את ידי, ביקשתי שיעצרו כי אני מאבדת את ההכרה.

מהר, אנחנו מאבדים אותה!

"להכניס אותה מהר חזרה לחדר! אנחנו מאבדים אותה! מהר אינטובציה!" אמרה האחות בבהילות. הספקתי לראות את יוסי הולך לרופא הפנימאי ומבקש ממנו שיכנס לחדרי. יוסי כנראה התחנן בפניו לבוא. אני לא כל כך זוכרת את הרגע הזה, אבל אמרו לי שתפסתי את אצבעו ובכיתי. אמרתי לו שיש לי שלושה ילדים קטנים בבית. אולי מתוך תקווה שירחם עליי ושיבין למה יוסי היה כל כך לחוץ. אחר כך איבדתי את ההכרה.

במיון היה לי 44 לקטאט עם אי ספיקה נשימתית (28 PCO₂), מצב ממש לא טוב. עשו לי את האינטובציה והחזירו צינור לקנה הנשימה. יוסי סיפר שזה לקח המון זמן והוא נכנס ללחץ. הוא עצמו

אלוף באינטובציות ורצה להיכנס ולעזור אבל הצוות לא נתן לו. העלו אותי לטיפול נמרץ נשימתי כשאני מורדמת ומשותקת, שם חיברו אותי למכשיר הנשמה עם הליום.

טסה מחוץ לגופי במנהרה מוארת

הרגשתי שאני שוכבת על מיטה עם גלגלים אבל ראיתי את עצמי שוכבת גם מלמעלה. מטיסים אותי במהירות שעולה פי מיליון על התחושה במטוס ממריא. אני טסה בתוך מנהרה שטופת אור וסביבי צבעים בהירים ותחושת שלווה ורוגע. אני שומעת את אחי אומר לאבא: "קדימה מהר להסתדר!" אחי נפטר מסרטן בגיל 37, לפני תשע שנים. שלוש שנים לאחר מכן אבא נפטר מסרטן בקיבה. לא ראיתי את פניהם אך ראיתי שהם לבושים בבגדים בהירים וממהרים להסתדר על משקוף גדול, כאילו יוצרים מעין שער אנושי. אחי מזה ואבא מזה, הם מחזיקים ידיים, ואני, שכובה על המיטה, הייתי אמורה להיכנס דרך הפתח שהכינו לי.

אז שמעתי קולות שהולכים ומתגברים "טרם הגיע זמנה. טרם הגיע זמנה". חלק מהקולות ממש צורחים, כאילו המונים עומדים וצועקים "טרם הגיע זמנה" זה הולך ונעשה חזק עד לצרחות אימה. הגעתי עד למשקוף והחזירו אותי אחורה. שוב אני טסה אל עבר המשקוף ואחי צועק לאבא: "קדימה להסתדר" ושוב הקריאות "טרם הגיע זמנה" שלוש פעמים לוקחים אותי ומחזירים אותי.

אנחנו שמונה אחים במשפחה, גדלנו במשפחה דתית ומאוד קשורים זה אל זה. יוסי התקשר לכולם ואמר להם שמצבי לא טוב. אני חושבת שלא הייתה ישיבה בארץ שלא התפללו בה להצלתי. לדעתי הקולות ששמעתי "טרם הגיע זמנה" בקעו מבתי הכנסת ומכל מי שהתפלל למעני. כל אותה עת, כשאני טסה לי קדימה ואחורה מהעולם הזה אל העולם הבא, המתינה משפחתי במסדרון. אחרי שמונה שעות הנשמה עם הליום לקחו לי בדיקת דם והתקבלה תוצאה של בדיקת גזים. יוסי ראה את התוצאה וחשכו עיניו. אחרי כל כך הרבה שעות הנשמה והתוצאה היא pH 7.1.

צפרה רצון:

זה אומר שהגוף נמצא במצב חומצי והוא עלול להיגרר לפשלים נוספים. זה יכול להגיע לקריסת מערכות ל- Multi organ failure.

הטיפול ב-ECMO

תאריך:

הרופא קרא ליוסי פנימה ואמר לו שהם לא מצליחים לייצב אותי בשיטות הרגילות. הוא הבין שהריאות שלי קרסו לחלוטין והחליט להרדים ולחבר אותי למכונת ECMO. כעבור עשרים דקות הייתי מחוברת

למכונה בטיפול נמרץ נשימתי. הצוות פתח שני ורידים מרכזיים (VV – vein to vein), וריד בצוואר ווריד במפשעה, הריאות שלי יכלו לנוח וגם הלב התאושש. ואני משותקת ומורדמת.

ב-26 בספטמבר 2014, ביום שישי בלילה, אחרי שחיברו אותי ל-ECMO, הורידו אותי לטיפול נמרץ במחלקת ניתוחי לב חזה. אינני יודעת בדיוק מתי התעוררתי, אבל התחלתי לשמוע דיבורים. הרגשתי כאילו שאני בהכרה. תחושה מוזרה ביותר: משותקת ומורדמת אבל בהכרה. שמעתי מילה אחת ברור: flow. הבנתי שאם הם אומרים flow אז אני מונשמת, סימן שאני על ECMO. אחר כך זיהיתי את קולו של ד"ר ערן סגל. לרופא אחר בכלל לא היו נותנים להיכנס, אבל בזכות המוניטין שלו הרשו לו. הוא שאל: "אתם שמים לה Nerve stimulator?" כנראה ענו לו משהו והוא ענה: "לא, אני רק שואל." הוא לא רצה להתערב לצוות בטיפול, והבנתי מטון הדיבור שאינו רוצה לתת הרגשה שהוא מצווה עליהם. שמעתי עוד כמה אנשים שנכנסו ויצאו. אחות אחת טיפלה בי וליטפה אותי בעדינות. היא לא דיברה אליי, אבל הרגשתי חום ונעימות. היא הרטיבה את המצת, ניגבה, סידרה אותי, וכל פעולותיה לא נעשו באקסטרים אלא בעדינות וברוך. שמעתי שמגיעה מישהי ואומרת: "שלום באתי לתת יעוץ בעניין הבחורה הצעירה על ה-ECMO." התפלאתי: איזה יעוץ? הרי אני שומעת אותה? אנשי הצוות שוחחו ביניהם והרופאה ענתה: "טוב, תראו, לא נראה לי שיש פה בעיה אלא אם כן יש גם נזק מוחי." ואני שוכבת שם, עיניי עצומות, אבל אני יודעת שאין לי שום נזק מוחי, כי הרי אני מבינה את הנאמר סביבי. אני אפילו מנסה לחשוב כמה זמן הייתי עם סטורציות נמוכות. אני לא מצליחה להזיז כלום. אפילו לא מצליחה לפקוח את העיניים. הם לא יודעים שאני בהכרה כי אני לא יכולה לסמן להם. אני יותר משותקת מאשר מורדמת.

יותר משותקת מאשר מורדמת

עפרה:

המשפט הזה ממש טלטל והחריד אותי. בגללו החלטתי לתעד את הסיפור כולו. כשתמר סיפרה לי שהיא הייתה יותר משותקת ממורדמת – הזדעזעתי. עלינו ללמד, לשנן ולהטמיע שחובה עלינו לדאוג שהחולים לא ירגישו שהם כלואים בתוך גופם. אם הם משותקים אנחנו חייבים לוודא שהם גם מורדמים.

תמר:

שמעתי שמדברים על נזק מוחי וחשבתי שאני חייבת לסמן להם שאין לי נזק מוחי. מה אעשה? אני יודעת שהמוח שלי לא נפגע, אבל איך אני אומרת להם את זה? עשיתי מאמצים עילאיים לנסות להזיז משהו. הזזתי מעט את הכתף ואת הרגל. האחות שהייתה רגישה אליי הסתובבה ואמרה להם "היא מגיבה!" הצוות הופתע ואחד הרופאים הציע: "אולי נפסיק לה

את המשתקים... " כנראה שהצלחתי לסמן להן "כן" והם אמרו: "הנה גם היא רוצה. אז נפסיק." לאט לאט חומר השיח נעלם והרגשתי טוב יותר והנשימה קלה יותר.

לפחות 12 שעות הייתי משותקת ומורדמת. בשבע בערב התחלפה המשמרת ושמעתי את האחיות מעבירות משמרת במקצועיות. האחיות היוצאות אמרה לזו הנכנסת: "זאתי על ה- ECMO ב-flow, היא יציבה... הכל בסדר." כנראה שנרדמתי, לא היה לי אומדן של זמן ולא ידעתי אם זו משמרת בוקר או ערב, אבל ידעתי שהתחלפה משמרת. איש מהצוות לא פנה אליי, לא דיבר איתי, לא קרא לי בשמי, לא אמר איזה יום היום, או מה השעה, או איפה אני.

צפרה:

אנחנו מלמדים את הנושא בבתי ספר לסייעוד ומזכירים לעצמנו ולאחרים שבכל פעם שניגשים לחולה יש לדבר אליו, להגיד לו איזה יום היום, מה השעה, מה הוא עבר, להזכיר לו שוב ושוב מה קורה איתו. הבעיה היא שאנחנו לא מספיק מיישמים הלכה למעשה את התורה הזו.

תמר:

בלילה נכנסה לחדרי אחות, הרגשתי מיד שהיא מקצועית. היא סידרה נכון את צינור ה- ECMO כדי שלא יתקפל וכדי שתהיה זרימה טובה. היא גלגלה מגבת, הניחה אותה ליד צווארי וקיבעה אותה מתחת לצינור כדי שהוא יהיה ישר וחלק. היא עשתה הכול נכון אבל בלי נשמה. לא היה לי נוח, אבל לא יכולתי להגיד לה כלום.

ב-23:30 התעוררתי. סימנתי לה שאני רוצה לכתוב. "את לא יכולה." היא ענתה. קראתי לה שוב וכשהייתה לידי כתבתי לה: "בעלי". היא הסתובבה לשעון הגדול שהיה מולי ואמרה לי: "השעה עכשיו אחת- עשרה וחצי בלילה." עשיתי לה תנועה כאילו: מה אכפת לי מה השעה. אבל היא נעלמה וחידשה את המשתקים, כנראה כדי להשתיק אותי. לא הייתה כל סיבה אחרת. שהרי הדופק שלי לא עלה, הייתי קשורה למיטה, לא ניסיתי להוציא את הצינורות, לא השתוללתי. בסך הכל רציתי לכתוב.

אני מבינה את האחות הזו, הרי גם אני אחות. הרבה יותר קל לטפל במישהו שהוא משותק, מורדם ולא מבקש בקשות. אבל אסור לנו לנהוג כך.

התחלתי להרגיש שוב משותקת יותר מאשר מורדמת. שוב הרגשתי שאני כלואה בתוך הגוף שלי. ידעתי שעכשיו אאלץ לחכות עד שבע בבוקר כדי שמישהו יבוא לגאול אותי מייסוריי. בכל פעם שמישהו נכנס לחדר ניסיתי להזיז משהו כדי לרמוז, כמו קודם, שיורידו לי את המשתקים. יחד עם זה חששתי שאם תיכנס אותה אחות היא תיתן לי עוד משתקים. הייתי תלויה בחסדיה.

הרגשתי שצינור ה'טובוס' תקוע עמוק מדי בקנה הנשימה, ואני לא יכולה לעשות כלום. הצינור גירה אותי לשיעול וזה לא נעים. ניסיתי להזיז אותו על ידי דחיפה עם הלשון, ממש כמו שהחולים שלנו עושים.

התחום המקצועי העיקרי שלי זה הנשמה, בזה אני מאוד מיומנת. באותו לילה ארוך הבנתי שמשוהו עם המכשיר ההנשמה לא מסתדר. הרגשתי את ה-flow של המכונה והבנתי שהמכונה לא ממש מספקת את מה שאני צריכה. החלטתי שאנסה להרגיע את עצמי, אקח נשימה ואראה אם אקבל זרימה מוגברת.

לפנות בוקר הגיעה אחות לעשות לי סקשן, זו פעולה איומה, מאוד לא נעימה ואף יכולה לגרות להתקף אסטמה. האחות התחילה בסקשן ואני קפצתי מהמיטה ממש כמו החולים שלנו. אמרתי לעצמי: זאת לא יודעת לעשות סקשן. היא מכניסה את הקטטר שואבת ולא מוציאה אותו. היא השאירה אותו המון זמן. היא חזרה על הפעולה פעמיים. ואני בינתיים חושבת על הנהלים שאני מכירה היטב הקובעים בבירור שיש לעשות את הסקשן בתנועות סיבוביות שלא נמשכות יותר מ-10 שניות מקסימום.

בבוקר יום ראשון, 28 בספטמבר 2014, הגיע אחד הרופאים והחליט להפסיק את הזרמת המשתקים. יוסי הגיע וסימנתי לו שאני רוצה לכתוב. הוא הוריד את הקשירה מהיד ורציתי לסדר את צינור ה'טובוס'. "עמוק מדי" הצבעתי עליו. הוא הלך לרופא ואמר לו: "תקשיב, היא אומרת שהטובוס עמוק מדי." הרופא לא האמין למשמע אוזניו, הוא בטח חשב בלבו: זאתי במצבה יודעת איפה צריך להיות הטובוס?! והיא עוד קובעת שהוא עמוק מדי?!

הרופא ראה שיש שיפור והחליט להוריד אותי מה-ECMO. הוסיפו לי חומר הרדמה. לא הרגשתי את הברונכוסקופיה ולא הרגשתי כשניתקו אותי מה-ECMO. הרופא בא שוב לבדוק את מצבי ואמר: "אולי כבר מחר נעשה אקסטובציה" (הוצאת צינור 'טובוס' מקנה הנשימה). סימנתי לו שאני רוצה היום. ואמרתי לו: "הנפחים תקינים". הרופא הסכים איתי. התחילו במיני ונטיליישן-MINI-VENTILATION הוציאו את הצינור והרגשתי שאני בעננים, הכל טוב ויפה ואני נושמת טוב.

לצאת מטיפול נמרץ

תאריך:

כמה שעות לאחר מכן, כשהוציאו אותי מהיחידה לטיפול נמרץ, התקשרתי לד"ר ערן סגל ואמרתי לו: "ד"ר סגל, חיכיתי לשמוע אותך." (כשעבדנו יחד, לפני שעשינו אקסטובציה, הקפיד ד"ר סגל לדבר עם החולה ורק אז להוציא את הצינור.) ד"ר סגל התחיל לצחוק: "תמיל'ה, היית כל כך רחוקה מלשוחח אתי!" "לא נכון ד"ר, אני שמעתי אותך!" עניתי.

"מה זאת אומרת?" הוא הפתע.

"נכון ששאלת מה עם ה-nerve stimulator?"

הייתה דממה בקו ואז הוא אמר: "אני לא מאמין לך."

"נכון שאמרת את זה והוספת: אני רק שואל?"

"אלה בדיוק המילים שלי." אמר והוסיף: "מזה בדיוק חששתי שאת תהיי משותקת יותר ממורדמת."

במחלקת לב וחזה הייתי מאוד נרגשת. אחר הצהריים ואחרי האקסטובציה, שוב הרגשתי לא טוב. יוסי הגיע ואמרתי לו: "אני עומדת להתעלף, אני רואה שחור..." "ראיתי לרגע שוב את אחי ואת אבא ז"ל והם מחייכים אלי מתוך רקע שחור.

יוסי הלך לתחנת האחיות ואמר לאח שהיה אחראי המשמרת: "תקשיב, היא מרגישה לא טוב." האח הגיע, הסתכל במחשב ואמר: "כן, יש לה פוספור נמוך. אל תדאג נוסף לה והיא תרגיש יותר טוב." איזה מקצוענים יש שם. צוות נפלא. בכל פעם שיוסי ניגש אליהם הוא קיבל את כל האינפורמציה, דאגה אמיתית והמון תשומת לב, סבלנות וסובלנות. קיבלתי תוספת זרחן והתחלתי להתאושש.

המשימה: לחפש אחות עם נשמה

כעת, כשהייתי כבר ביחידת הביניים החלטתי שאני צריכה "לצוד" לעצמי אחות טובה ואכפתית, בעלת לב טוב ונשמה. לא פעם התפלאתי שהחולים שלי העדיפו אחות שהיא אדם נחמד וחומל. ככה בדיוק גם אני הרגשתי.

הסתכלתי היטב בצוות וקלטתי אחות שיש לה לב טוב. כשנכנסה לחדרי ביקשתי ממנה להוציא לי את הקטטר. נותקתי כבר מכל יתר הצינורות אבל הרוטינה היא להוציא את הקטטר רק למחרת. חיכיתי לתשובתה.

"תקשיבי, בדרך כלל אנחנו מוציאים מחר. אבל אם תוכיחי לי שאת יכולה לעמוד וללכת אני מוכנה להוציא לך." ענתה, וידעתי שצדקתי, היא הייתה גם אחות מקצועית וגם בעלת נשמה טובה. הודיתי לה על הסבלנות אליי והתנצלתי שאני גוזלת מזמנה. לא היה לה הרבה זמן אבל היא ביקשה שאעשה כמה תרגילים ולבסוף החליטה: "אין בעיה" והוציאה את הקטטר. שמחתי כל כך.

רק מילה טובה או שתיים... תודות ומסר

תנא:

אני חבה תודה גדולה להשגחה עליונה ולבית החולים בילינסון. היה לי מזל גדול שהיו כוננים טובים בתורנות חג והם החליטו ברגע הנכון לחבר אותי ל-ECMO. טיימיניג במקרה זה הוא ההבדל בין חיים למוות. אין, אין די מילים להודות לצוות הרפואי.

יחד עם זאת הפריע לי מאוד שלא דיברו אתי. החולה לא יודע מה נעשה אתו, אין לו מושג מה הולך סביבו. זה יכול להטריף אפילו אדם בריא, קל וחומר אדם חולה.

צפרה:

אני מוצאת שליחות חשובה במסר שתמר מעבירה מניסיונה האישי לצוות ביחידות לטיפול נמרץ. העובדה שהיא הייתה יותר משותקת ממורדמת צריכה להטריד כל אחד מאתנו. חשוב להעלות את רמת המודעות לכך שחולה משותק חייב להיות מורדם. לא פעם אנחנו מתייחסים אל החולים כאילו הם עדיין מורדמים אך למעשה הם בשלבי התעוררות. עלינו, אנשי המקצוע, נוסף על הידע והמקצוענות, מוטלת המשימה המורכבת והחשובה להתייחס לחולים גם בסבלנות ובחמלה ולעבוד גם עם הלב והנשמה.

אם בזכות הסיפור של תמר ייתרמו מכשירי ECMO נוספים לבתי החולים בארץ – נרגיש שסייענו גם בזה להציל חיים. אני אוהבת ומעריכה את האנשים שמקדישים את חייהם ביחידות לטיפול נמרץ. הם, ואנשי הצוות הרפואי בכל מחלקות בתי החולים בארץ, עושים עבודת קודש – פשוטו כמשמעו.

תמר קזולה-חלבי ופרופ' דן ערבות, מנהל המערך לניתוחי לב וחזה בבילינסון. ספטמבר 2014.

תמר קזולה-חלבי (מימין) ועפרה רענן, תל השומר, אוקטובר 2014.